

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ІВАНА ФРАНКА

На правах рукопису

КИРПАТЕНКО

Володимир Миколайович

АКЦІОНЕРНА ВЛАСНІСТЬ І ЇЇ РОЛЬ В ПЕРЕБУДОВІ
ВИРОБНИЧИХ ВІДНОСИН

спеціальність 08.00.01 – політична економія

А в т о р е ф е р а т

дисертації на здобуття вченого ступеня
кандидата економічних наук

ЛЬВІВ - 1993.

00814289 (W)

АВ 27.503

кафедри економічної теорії
Львівського державного університету ім. І. Франка

Науковий керівник	- доктор економічних наук,
професор Мочерний С.В.
Офіційні опоненти	- доктор економічних наук,
професор Беляев О.О.
- кандидат економічних наук,
доцент Вашинин А.М.
Ведуча організація	- Львівський сільськогосподарський
інститут

Захист відбудеться "23" червня 1993 р. о 15 год.
на засіданні спеціалізованої ради по економічній теорії
Д.068.26.01 у Львівському державному університеті ім. І. Франка
за адресою: 290602, Львів, вул. Університетська, І, ауд. 314.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці
Львівського державного університету:
Львів, вул. Драгоманова, 5.

Автореферат розісланий "21" травня 1993 р.

Вчений секретар
спеціалізованої ради
кандидат економічних наук,
доцент

С.М. Панчишин

І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

І.1. Актуальність теми. Зміни, які відбуваються в Україні носять радичальний соціально-економічний характер. Найважливіші з них мають відбутися в базовому елементі будь-якої економічної системи - відносинах власності. На місці панування державної власності повинна прийти змішана система, яка забезпечує плюралізм і паритетність різноманітних форм власності і форм господарювання, створюватиме рівні умови для їх функціонування і розвитку. Процес модифікації системи власності вже відбувається. Проте його швидкість та ефективність, як показує практика, в значній мірі залежать від всебічного теоретичного обґрунтування суті власності як економічної категорії в цілому, специфіки основних функцій кожної з конкретних форм власності зокрема, і насамперед з'ясування ефективності їх використання, ролі в економічній системі та деяких інших проблем. Тому потреба в глибоких наукових розробках даних проблем сьогодні значно зростає.

Досвід України, інших країн СНД та держав Східної Європи показує, що ефективно провести трансформацію державної власності можна на шляху широкого застосування колективної власності і, передусім, акціонерної як її різновиду. В економіці розвинутих країн Заходу останній належить важлива роль.

Згідно з прийнятими законодавчими та виконавчими органами влади України програм та законів, передбачено широкий розвиток акціонерного підприємництва. Акціонуванню відводиться важлива роль у проведенні приватизації державних підприємств, організації нових господарських суб'єктів, створенні спільних компаній. Тобто на базі акціонування отримує розвиток особлива, специфічна форма підприємництва і власності. Для ефективного використання акціонерного підприємництва при переході до соціально орієнтованої ринкової економіки необхідною умовою є дослідження економічного змісту, причин існування та подальшого розвитку акціонерної власності, що зумовлює актуальність дисертаційної роботи. Звідси витікає мета і структура дослідження.

І.2. Мета і завдання дослідження. Основна мета дисертаційної роботи полягає в тому, щоб розкрити соціально-економічний зміст акціонерної власності, її місце в системі відносин власності, найважливіші функції, роль в подоланні процесу відчуження трудячих від засобів виробництва, в перебудові існуючих виробничих відносин.

У відповідності до визначеної мети передбачається вирішити такі завдання: на основі дослідження тенденцій, які характерні еволюції акціонерної власності, визначити прогресивні сторони акціонерного підприємництва, в країнах, де ця форма досягла високого рівня розвитку, і проаналізувати можливість використання цих сторін в умовах докорінного перетворення існуючої в Україні соціально-економічної системи; проаналізувати особливості початкового етапу впровадження акціонерної справи в Україні з метою розробки на цій основі теоретичних рекомендацій по вдосконаленню її структури та більш ефективному використанню.

1.3. Предмет та об'єкт дослідження. Предметом дослідження виступають відносини привласнення між суб'єктами акціонерної власності у різних сферах суспільного відтворення.

Об'єктом дослідження є акціонерні товариства, які утворені в Україні та деяких інших країнах СНД, а також господарські та інші суб'єкти, які формують ґинок цінних паперів України.

1.4. Методологічною основою дослідження є принцип суперечності, системно-структурний підхід, кількісно-якісна характеристика та інші елементи діалектичного методу. При аналізі категорій і понять в роботі використовується така специфічна форма принципу суперечності як протиріччя між матеріально-речовим змістом і суспільною формою економічних явищ і процесів, а також принцип заперечення. Методологічні підходи аналізу акціонерної власності сформульовані на основі теоретичних розробок закордонних та вітчизняних вчених.

1.5. Ступінь наукової вивченості теми. Проблема акціонерної власності не могла б бути розроблена без в'яснення більш фундаментального питання політекономії - про суть та форми розвитку відносин власності. Дослідженню цієї проблеми присвячені праці таких економістів, як Л.Асалкіна, А.Бойка, М.Колесова, В.Логвиненка, С.Мочерного, А.Покритана, В.Черковця, В.Черняка, А.Чухня, В.Шкредова та інших. Що стосується виникнення розвитку акціонерної форми власності в Україні, то ця проблема недостатньо досліджена в нашій економічній літературі.

Певний вклад в в'яснення окремих елементів акціонерної власності, а саме: її суті, основних функцій в розвинутих країнах Заходу, початкових форм впровадження акціонерного підприємництва в країнах СНД зробили такі вчені, як Е.Дунаєв, М.Колесов, Е.Краснікова, В.Кудряшов, С.Леонов, С.Мочерний, В.Мусатов, В.Прозоров та

інші. Разом з тим далеко не всі аспекти цієї обширної проблеми з'ясовані з достатнім ступенем глибини і обґрунтованості. Зокрема, недостатньо розкрито місце акціонерної власності в системі виробничих відносин, її економічний та юридичний аспекти, її категоріальний апарат, з допомогою якого можна системно з'ясувати її соціально-економічний зміст, роль цієї форми власності у подоланні відчуження трудівника від власності та ряд інших питань. Все це певною мірою стримує широке впровадження акціонерного підприємництва на практиці, вивчення позитивних та негативних сторін його застосування у реформуванні існуючої економічної системи, перспективи розвитку акціонерної власності та ін.

1.6. Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в наступному:

- показано, що за своїм економічним змістом акціонерна власність є підсистемою виробничих відносин, а її теоретичним виразом виступає певна сукупність економічних категорій, які розкривають її в процесі розвитку у всіх сферах суспільного відтворення;
- на основі аналізу акціонерної власності та акціонерного підприємства в розвинутих країнах Заходу комплексно розкриваються її основні прогресивні функції, які необхідно використовувати при впровадженні акціонерної справи в Україні та реформуванні існуючої економічної системи;
- в процесі аналізу економічного змісту акціонерної власності обґрунтовано положення про те, що акціонерна власність - це форма колективної, асоційованої власності і за своїм характером вона не може бути віднесена ні до приватної, ні до публічної власності;
- показана роль акціонерної власності в подоланні відчуження трудящих від засобів та результатів виробництва, від самого процесу праці та управління виробництвом;
- проведений системний аналіз основних факторів впливу акціонерної власності на ефективність суспільного виробництва.

1.7. Практична значимість дослідження. Основні положення та теоретичні висновки дисертаційної роботи мають певну практичну значимість. Вони можуть бути використані для вдосконалення законодавчого регулювання розвитку акціонерних відносин, розробки локальних програм приватизації державної власності в Україні.

1.8. Апробація роботи. Основні положення, які містяться в роботі заслуговувались в Київському державному університеті, Київському інституті народного господарства, Львівському державному університеті. Положення дисертації були викладені на науково-практичній конференції "Акціонерні відносини в системі господарювання"

/Київ, 1990/ та науково-теоретичній конференції "Криза економіки України, можливість виходу із неї" /Івано-Франківськ, травень 1993/.

І.9. Структура та обсяг роботи. Структура роботи визначається її метою та основними задачами. Дисертація складається з вступу, двох розділів, які включають 5 параграфів, закінчення, списку використаних джерел та літератури.

ІІ. ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

2.1. У вступі обґрунтовується актуальність теми дисертації, сформульовані мета та завдання, предмет і об'єкт дослідження, визначена методологічна база, наукова новизна та практична значимість роботи.

2.2. У першому розділі - "Економічна необхідність розвитку і суть акціонерної власності" - розробляється методологічна основа аналізу акціонерної власності. Вона передбачає визначення власності як економічної категорії, розробку принципів переходу до дослідження конкретних форм, зокрема аналізу акціонерної форми.

Поняття власності в політекономічному розумінні вивчається в двох основних аспектах: кількісному, який виражає певну величину матеріальних благ, об'єкти власності і речові фактори виробництва, тобто характеризує матеріально-речовий зміст власності, і якісному, що розкриває категорію з боку відносин між людьми в процесі привласнення цих об'єктів в різних сферах суспільного відтворення. В цьому випадку власність охоплює всю систему виробничих відносин і виступає як суспільна форма розвитку продуктивних сил. В діалектичній єдності матеріально-речовий зміст і суспільна форма власності складають поняття власності як економічної категорії.

В роботі критично проаналізовані основні точки зору економістів стосовно проблеми власності, в т.ч. окремих західних вчених, розглядається науковий підхід, використаний власниками економічної теорії при дослідженні економічного змісту і суті власності. Виходячи з цього в дисертації аргументується положення про те, що власність - це система виробничих відносин між людьми в приводу привласнення засобів виробництва, робочої сили, предметів одержання, послуг, науки, інформації тощо у всіх сферах суспільного відтворення, тобто у безпосередньому виробництві. Але власність - це система виробничих відносин тільки в своїй реальній, тобто економічній, а не юридичній формі.

Такий методологічний підхід дозволяє перейти від визначення економічної власності в цілому до дослідження її конкретної форми -

акціонерної. З метою аналізу останньої спочатку визначається така її найбільш елементарна категорія, як акція. Вона є свідцтвом вкладення капіталу в фонд акціонерного підприємства і виступає основою для привласнення частини прибутку.

З точки зору економічного змісту акція виражає виробничі відносини між власником акції, акціонерним товариством, іншими суб'єктами акціонерної власності з приводу акумуляції грошових вкладень при їх покущі, привласнення певної долі прибутку у формі дивіденду, а також управлінні акціонерною компанією. Слідучим напрямом дослідження є визначення економічного змісту акціонерного капіталу, який є економічною основою розвитку акціонерної форми. В теоретико-методологічному плані аналіз акціонерної власності закінчується комплексною характеристикою привласнення в акціонерному товаристві, тобто привласнення суб'єктами цієї форми власності його результатів.

Далі в дисертаційній роботі визначається суть акціонерної власності, форми та методи її реалізації, структура суб'єктів. Формування і функціонування відносин акціонерної власності здійснюється шляхом випуску особливо виду цінних паперів - акцій. Акція відрізняється від інших цінних паперів рядом характерних ознак: це особлива форма фіктивного капіталу, за допомогою якої мобілізуються додаткові кошти; кожний власник акції є співвласником акціонерного товариства, що дає йому право на отримання частини прибутку, який створюється безпосередніми працівниками на підприємстві; частина доходу, яку привласнює акціонер, як правило, попередньо не фіксується, а постійно змінюється під впливом результатів діяльності товариства; акції випускаються на неозмежений строк та ін.

Для функціонування системи акціонерних відносин важливе значення має рух цінних паперів, який відбувається на специфічному ринку - фондовій біржі, де вони продаються і купляються не по номінальній ціні, а по курсу.

Відносини акціонерної власності виступають складною підсистемою виробничих відносин і характеризуються рядом специфічних ознак, які відрізняють цю форму власності від будь-якої іншої, наділяють її цілісністю і служать системною, комплексною характеристикою цих відносин. В загальному вигляді акціонерна власність - це процес привласнення суб'єктами власності і господарської влади над акціонерним товариством доходів від господарської діяльності. Суб'єктами власності виступають власники-акціонери, а суб'єктами господарської влади - не всі акціонери, а тільки ті, хто володіє крупним пакетом

цінних паперів.

По характеру, акціонерна власність є колективною /груповою/ власністю. Тобто привласнення в акціонерному товаристві і контроль над ним здійснюється вже не одноосібним власником, а певною групою власників цінних паперів. Власники акцій юридично володіють титулами на дохід, а також правом голосу на зборах акціонерів. Власність на засоби виробництва закріплена за акціонерним товариством і розпоряджатися ними можуть лише загальні збори.

Акціонерна власність є підсистемою специфічних соціально-економічних відносин між власниками цінних паперів /титулів на дохід/ з приводу:

- 1/ заснування господарської одиниці шляхом об'єднання грошових коштів;
- 2/ створення продукту в процесі праці;
- 3/ привласнення виробленого продукту;
- 4/ участі в управлінні та контролі за діяльністю акціонерного товариства.

В роботі проводиться дослідження прогресивних сторін акціонерного підприємництва за кордоном. Становлення акціонерної власності пов'язане зі змінами як в розвитку продуктивних сил в цілому, так і в організаційній формі індивідуального підприємництва, зокрема. На сучасному етапі акціонерні товариства займають панівне положення у всіх галузях високорозвинутих країн. Серед основних прогресивних сторін розвитку акціонерної власності в цих країнах можна виділити наступні:

- висока ефективність підприємств, організованих на засадах акціонування;
- раціональність структури управління акціонерною компанією, яка принципово відрізняється від управління господарською одиницею іншої форми власності;
- висока мобільність концентрації та використання капіталу в масштабах всієї економіки /концентрація капіталу в процесі акціонування відбувається значно швидше, ніж концентрація виробництва/;
- через акціонування значно прискорюється розвиток фіктивного капіталу /рух акцій корпорацій, або перехід титулів власності із рук в руки/; який відділяється від обігу реального капіталу. Це сприяє вирішенню деяких суперечностей приватнокапіталістичного виробництва, зокрема вирішується суперечність між обмеженими розмірами індивідуальних капіталів і об'ємом грошової маси, потрібної для заснування компанії;

— з'являється принципово новий вид ринку — фондовий /фондові ринки як посередники в значній мірі поєднують інтереси, з одного боку, підприємств-емітентів цінних паперів, а з іншого, індивідуальних чи колективних інвесторів/;

— розвиток акціонерної справи значно посилив роль банків в економічному механізмі /цьому сприяє концентрація в руках останніх емісії акцій і облігацій, здійснення посередницьких функцій/;

— механізм акціонування дозволяє суттєво модифікувати участь держави в економічних процесах /така участь активізувалась і проявляється це, зокрема, в купівлі цінних паперів акціонерних фірм, створенні змішаних компаній, в проведенні емісії акцій і облігацій націоналізованих підприємств/;

— акціонерна форма сприяє поширенню процесів демократизації власності та управління завдяки залученню робітників та службовців до володіння цінними паперами /таке залучення розглядається як одна з найважливіших підойм часткового подолання процесу відчуження трудящих від засобів та результатів виробництва/.

Відродження акціонерного підприємництва в колишньому СРСР було об'єктивно підготовлене розвитком економіки країни та кризою адміністративно-командної системи. Проведення аналізу процесу такого відродження дозволяє зробити наступні висновки. Впровадження акціонерної форми пройшло умовно в два етапи. Перший почався у 1987 році і продовжувався до 1990 року. Він характеризується тим, що акціонерні товариства організовувались в спрощених, примітивних формах. За своєю сутністю вони не перетворювались в акціонерні, а залишалися державними підприємствами з використанням окремих елементів акціонування. Практично була відсутня законодавча та нормативна база з питань акціонерного підприємництва. Крім того відчувався опір органів державної влади колишнього СРСР процесу повноцінного відродження акціонерної справи.

Другий етап почався з 1990 року і триває до цього часу. Певні зрушення в нормативно-правовому забезпеченні створили умови розвитку справжніх акціонерних товариств, зокрема стали емітувати цінні папери на всю величину статутного фонду, що не було характерно для першого етапу. Ліквідовано штучний розподіл акцій на акції трудового колективу, акції підприємств і акції товариств. Почалося формування фондових ринків, на яких почали котуватися цінні папери акціонерних товариств.

В роботі також визначаються функції, які виконує акціонерне власність. Практика функціонування акціонерних товариств показує, що для відносин акціонерної власності властивий цілий комплекс функцій і залежать вони від характеру задач, які стоять перед акціонерами. До основних функцій відносяться:

- мобілізація основних ресурсів /фінансових/ з метою створення нових, чи розширення діючих виробництв;

- привласнення власниками-акціонерами доходів від господарської діяльності;

- здійснення контролю над управлінням і розпорядженням власністю акціонерного товариства;

- стимулювання високопродуктивної праці шляхом подолання відчуження робітників від засобів і результатів виробництва;

- проведення гнучкого і оперативного переливу фінансових коштів між галузями з метою прискорення структурної перебудови і міжгалузєвої інтеграції;

- залучення іновених інвестицій для прискорення процесів виходження до міжнародного розподілу праці.

В умовах переходу до економіки планомерно-ринкового типу вирішальну роль належить зіграти, на нашу думку, трьом функціям: фінансовій, контрольній і соціальній /подолання відчуження робітників від власності/. Саме в них повинні проявитися позитивні риси сучасної акціонерної власності.

На основі проведеного аналізу зроблена спроба виявити економічний зміст акціонерної власності, її характерні особливості і функції, які вона виконує. Систематизовані основні положення і поняття відносин акціонерної власності, проаналізований набутий досвід і перспективи розвитку.

2.3. У другому розділі - "Роль акціонерної власності в перебудові виробничих відносин" - на основі різноманітного матеріалу, як періодичного, так і статистичного, досліджується вплив акціонерної власності на реформування існуючих соціально-економічних відносин. Зокрема, аналізується її роль у вирішенні проблем подолання відчуження робітників від засобів та результатів виробництва через механізм акціонерного привласнення.

Управління господарством, яке базується на жорстких командних методах, не може забезпечити реалізацію суспільного характеру відносин власності. В умовах адміністративної системи суспільна власність неминуче деформується і одержавлюється. Працівник відчужується від власності. В результаті в нього практично відсутній інте-

рес до ефективної праці. Впровадження акціонерної форми власності створює умови позитивного вирішення цієї проблеми. Тобто вона починає відігравати значну соціально-економічну роль. У розвитку акціонування реально матеріалізується трудящими своє положення господаря, власника засобів виробництва і результатів праці і на цій основі реалізується кожним робітником статус робітника і власника. Такий статус проявляється в формах привласнення результатів виробництва. Поряд з оплатою праці кожний трудівник повинен реалізувати себе і як власник в межах колективної власності. Це означає, що він повинен приймати участь у привласненні, управлінні і контролі над виробництвом, тобто реально відігравати функцію господаря цієї власності.

Робітники підприємства, які стають акціонерами, починають отримувати у формі дивідентів частину прибутків, створених своєю ж працею. Це підвищує їх зацікавленість у впровадженні нових форм організації виробництва, посилює зв'язок робітника з результатами виробництва, сприяє більш економічному використанню засобів праці, безпосередній участі в управлінні підприємством, тощо. Отже, утворення акціонерних товариств є кроком вперед на шляху демократизації відносин привласнення, тобто робітники починають перетворюватися із формальних в реальних господарів і співвласників підприємства. В умовах проведення роздержавлення та приватизації промисловості акціонерна форма може привести до корінної зміни суб'єкту господарювання і власності. А це - одна із найважливіших передумов сучасного перехідного періоду.

Механізм акціонування створює умови, за яких власники акцій, крім дивідентів, а також отримання акцій на пільгових умовах, залучаються до привласнення доходів в інших формах. Утворення фондових ринків, на яких вільно реалізуються цінні папери акціонерних товариств, приводять до виникнення особливої форми привласнення доходу - різниці між курсовою і номінальною вартістю акцій. За таких обставин доцільно більш активно використовувати ринок цінних паперів в процесі акціонування. Це прискорить застосування акціонерних форм і сприятиме залученню в цю сферу значно більшої кількості акціонерів. А це в свою чергу повинно прискорити проведення приватизаційних програм і створить реальні передумови подолання процесу відчуження праці від власності.

В роботі розкриваються основні фактори впливу акціонерної власності на ефективність суспільного виробництва. Організація господарських суб'єктів в формі акціонерних товариств суттєво впли-

ває на ефективність суспільного виробництва. По-перше, через механізм акціонування долається суперечність між необхідністю здійснення великих капіталомістких проектів і обмеженістю індивідуальних капіталів. По-друге, можливість концентрації в акціонерному товаристві тимчасово вільних коштів громадян та юридичних осіб дозволяє в короткі строки здійснювати будівництво нових, розширювати і модернізувати діючі підприємства у будь-яких масштабах виробництва з використанням найновіших технічних досягнень і високою ефективністю. По-третє, тільки акціонерні товариства забезпечують швидке, вільне переливання капіталів та інших ресурсів, що дозволяє динамічно здійснювати прогресивні структурні зміни і підвищувати тим самим загальну ефективність народного господарства.

Серед основних факторів впливу на ефективність виробництва в роботі відмічаються наступні. Організація акціонерних товариств за способом розподілу акцій. Оцінюючи в цілому позитивний характер закритої форми акціонування, якій проявляється насамперед в перетворенні робітника у співвласника засобів та результатів виробництва, слід відмітити, що з точки зору ефективності виробництва більш продуктивним є акціонерні товариства відкритого типу. Вони є товариствами з нефіксованим числом учасників, яке може мобільно змінюватись в результаті купівлі-продажу акцій на фондовому ринку. Найвищі показники ефективності при цьому досягаються такими акціонерними товариствами, серед акціонерів яких є декілька інвесторів — власників крупних пакетів акцій в межах 20-30 % від усього акціонерного капіталу.

Слідуючим фактором є виділення різних видів акцій. Випуск акцій трудових колективів, який був поширений на початковому етапі акціонування підприємств, не може розглядатись як найбільш дієвий інструмент останнього. Цей тип цінних паперів не надавав їх власникам прав на участь в управлінні акціонерним підприємством, оскільки розглядався в основному як засіб мобілізації додаткових фінансових ресурсів. Найбільш ефективним з точки зору впливу на зазначений процес є використання справжніх акцій /іменних і на пред'явника/, які емітують акціонерні товариства, організовані по класичному принципу.

В роботі аналізуються ще ряд факторів. Зокрема, напрям інвестування акціонерного капіталу; джерело виплат дивіденду та забезпеченість цінних паперів, які випускаються високими інвес-

тиційними властивостями /доходність, ліквідність вкладень у цінні папери тощо/.

Простежується також залежність між ефективністю використання акціонерного підприємництва та правовим забезпеченням останнього. З критичних позицій проаналізовані законодавчі та нормативні акти, діючі в Україні, які регламентують процес акціонування, пропонується ряд доповнень та змін до них, прийняття яких, на нашу думку, сприятиме ширшому використанню акціонерної форми при проведенні роздержавлення економіки.

Звершується дисертаційне дослідження аналізом проблеми формування повноцінного фондового ринку в Україні, його сучасного стану та нових тенденцій, що склалися на ринку цінних паперів. Процес його становлення відбувся в два етапи. На першому етапі /1989-кінець 1991/ функції фондової біржі прийняли на себе неспеціалізовані фінансові інститути /зокрема банки/. Характерною рисою цього періоду був обмеженість кола емітентів цінних паперів та кількості пропонуванх операцій з останніми.

З початку 1992 року почався другий етап. Відбувається формування повноцінного ринку цінних паперів - стали виникати фондові біржі, інвестиційні компанії, які суттєво змінили напрями діяльності на ньому. З цим пов'язані і якісні зрушення в процесі акціонування: стимулюється випуск цінних паперів на пред'явника, здійснюється перелив грошових коштів до перспективних підприємств, змінюється структура акціонерів - власниками цінних паперів стає все більша кількість фізичних осіб, які в такий спосіб намагаються захистити свої заощаженя від інфляції. В цілому ж активно функціонувати фондовий ринок України почне лише після проведення ефективних економічних реформ і насамперед, з початком приватизації.

2.4. В Заклученні підводяться підсумки дослідження суті акціонерної власності, форм та методів її реалізації, впливу на перебудову виробничих відносин. Дисертаційна робота дозволила зробити наступні висновки:

1. Акціонерне підприємство створює потужне джерело інвестицій шляхом мобілізації вільних грошових коштів.

2. Організація підприємств у вигляді акціонерних товариств є найбільш ефективною при проведенні процесу роздержав-

лення і приватизації економіки.

3. Акціонерна форма сприяє вирішенню проблеми взаємовідносин по вертикалі /підприємство - вищестоячий орган/, переводить їх на економічну основу.

4. Акції виступають як ефективний інструмент контролю над власністю, розпорядженням нею.

5. Акціонування підприємств веде до демократизації управління і створює умови для подолання відчуження трудящих від засобів та результатів виробництва. Власники цінних паперів реально перетворюються на суб'єктів економічної влади. Для робітника-акціонера з'являється нова форма привласнення результатів виробництва /поряд з зарплатою/ - у вигляді дивіденду.

6. Акціонерна форма стимулює інтеграцію різноманітних форм власності: державної, колективної, приватної. Вона може бути ефективно використана для безпосередньої організації підприємств із змішаним капіталом.

7. Використання акціонерної власності підвищує ефективність функціонування і розвитку техніко-економічних відносин, тобто, відносин спеціалізації, кооперування, диверсифікації, концентрації виробництва і др.

8. Впровадження акціонерної форми підвищує ефективність суспільного виробництва, що є важливою умовою успішного проведення економічної реформи в Україні.

Публікації автора по темі дисертації

1. КИРПАТЕНКО В.М. Акціонерна власність у сучасних умовах // Питання політичної економії. Республіканський міжвідомчий науковий збірник. Вип. 211-Київ. Либідь. 1991.

2. КИРПАТЕНКО В.М. Роль акціонерної власності в реформуванні економічної системи України // Державне регулювання економіки при переході до ринку: досвід, проблеми, механізми. Збірник. Тернопіль. 1993.

3. КИРПАТЕНКО В.М. Акціонерна власність і реформування економічних відносин // Криза економіки України, можливості виходу із неї. Матеріали науково-теоретичної конференції. - Івано-Франківськ. 1993.

508 131K

110565

АВ 27.503

Підписано до друку 19.05.93 р. Формат 60x84/16
Друк офсетний. Ум. др. арк. 1,0, тираж 100.
Зам. 968. Безплатно. Друк ПТУ № 58, 29008, Львів
«Ів. Федорова, 9.